

Переміщення та вразливість

Хто є найбільш вразливими внутрішньо переміщеними особами в Україні?

Липень 2025 року | Україна

Ключові висновки

- **Внутрішньо переміщені особи (ВПО) стикаються з гострими проблемами у доступі до засобів для існування**, що ускладнює їхню здатність задовольняти свої потреби. ВПО рідше працевлаштовуються порівняно з непереміщеним населенням через специфічні перешкоди у працевлаштуванні, зокрема відсутністю послуг з догляду за дітьми для неповних сімей, в яких батьки не проживають разом внаслідок переміщення, або невідповідністю між низьким рівнем заробітної плати та додатковими витратами, пов'язаними з орендою житла. Неможливість забезпечення засобів до існування призводить до повторного переміщення або змушує ВПО залишатися у місцях тимчасового проживання. Водночас скорочення державної допомоги не призвело до покращення показників зайнятості та лише посилює вразливість.
- **Хоча внутрішньо переміщені особи вже самі по собі є вразливою групою, їхні характеристики не залишаються незмінними, і наявні до переміщення вразливості можуть поглиблюватися внаслідок переміщення.** Одноосібні домогосподарства, очолювані жінками, сільські домогосподарства та нещодавно переміщені домогосподарства виявилися більш вразливими в контексті мультисекторальних потреб, ніж інші домогосподарства ВПО. Зокрема люди, які безкоштовно проживають у родичів або друзів, можуть бути особливо вразливими до мультисекторальних потреб на додаток до їхньої нестабільної житлової ситуації.
- **Окремі категорії населення також стикаються з певними секторальними потребами:** одноосібні домогосподарства, очолювані жінками, люди похилого віку, особи з інвалідністю та сільські домогосподарства часто стикаються з додатковими труднощами в отриманні достатнього доходу, тоді як міські домогосподарства ВПО мають гострі проблеми у сфері захисту. Потреби, пов'язані з переміщенням, часто ускладнюються певними соціально-демографічними факторами, тому профілі вразливості ВПО необхідно розглядати в динаміці.

Загальний огляд

На четвертому році повномасштабної війни в Україні, за даними **МОМ**, кожен десятий українець, або 3,8 мільйона осіб, є внутрішньо переміщеними особами (ВПО). В оновленому Плані гуманітарних потреб та реагування (**ПГПР**) підтримка найбільш вразливих ВПО була визначена одним із чотирьох пріоритетів, разом з підтримкою найбільш вразливих осіб, які перебувають поблизу лінії фронту, оскільки переміщення ВПО часто відбувається в межах прифронтових областей.

Тому для забезпечення гуманітарного реагування на основі фактичних даних важливо проаналізувати тенденції та характеристики переміщення населення станом на 2025 рік, потреби внутрішньо переміщених осіб, а також визначити, які категорії є особливо вразливими.

Метою цього брифу є надання гуманітарним партнерам інформації про найбільш вразливі категорії ВПО, місцевість, в якій вони проживають, їхні найбільш нагальні потреби та найкращі варіанти допомоги. Аналіз базується на даних досліджень REACH та вторинних джерелах даних і складається з трьох частин:

1. Профіль та закономірності переміщення населення в Україні
2. Потреби переміщених осіб в Україні
3. Окремі вразливі групи серед переміщених осіб

У разі виникнення запитань або для отримання додаткової інформації про роботу REACH щодо переміщення, просимо звертатися за електронною адресою: maxence.martin@impact-initiatives.org.

ПРО ІНІЦІАТИВУ REACH

Ініціатива REACH сприяє розробці інформаційних інструментів та продуктів, які підвищують спроможність суб'єктів гуманітарної діяльності ухвалювати рішення на основі фактичних даних у контекстах надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовує REACH, охоплюють збір первинних даних і глибинний аналіз, а вся діяльність здійснюється через механізми міжвідомчої координації гуманітарної допомоги. REACH – це спільна ініціатива організацій IMPACT Initiatives, ACTED і Навчального та науково-дослідного інституту – Програми ООН з використання супутникової інформації в оперативних цілях (UNITAR-UNOSAT).

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ВРАЗЛИВІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

I. Профіль та фактори, що впливають на переміщення населення в Україні

1.1. Профіль переміщення

Місце постійного проживання: станом на квітень 2025 року майже всі ВПО, які перебувають на підконтрольних Уряду України територіях, походять з прифронтових областей¹ (91%), а більшість (52%) – з частково або повністю окупованих районів.

Місце переміщення: майже половина всіх ВПО (45%) перебуває у прифронтових областях, тому переміщення не завжди задовольняє потребу у захисті. Це особливо актуально, оскільки нещодавно переміщені особи частіше залишаються на прифронтових територіях. У таких населених пунктах проживають 40% ВПО, які евакуювалися менше року тому, проти 30% ВПО, які залишили місця свого постійного проживання більше року тому. Станом на лютий 2025 року більшість зареєстрованих ВПО перебувала на Сході (12% у Дніпропетровській та Харківській областях), а також у Київській області (8%) та у м.Київ (7%). Втім, присутність ВПО була зафіксована в усіх областях, зокрема на Заході (переважно у Львівській області, 6%) та Півдні (5% у Запорізькій та 5% в Одеській областях) країни, що свідчить про актуальність підтримки ВПО на всій території України (MOM).

Наміри щодо подальшого переміщення: лише невелика кількість ВПО повідомила про намір найближчим часом змінити місце проживання, причому лише 8% планують виїхати з населеного пункту, в якому вони наразі перебувають, протягом наступних трьох місяців (MOM). Така ситуація свідчить про те, що ВПО зберігатимуть свій статус протягом тривалого періоду часу, тому для запобігання їхньому поверненню до небезпечних територій в коротко- та середньостроковій перспективі необхідні тимчасові рішення, що сприятимуть їхній самодостатності та інтеграції в громаду. Водночас у березні 2025 року лише 34% ВПО повідомили про плани інтегруватися у громади, в яких наразі проживають, а 19% планували повернутися до місць постійного проживання попри те, що більшість з них походила з прифронтових або окупованих населених пунктів, через що їхнє повернення є малоймовірним або небезпечним (MOM). Це особливо стосується ВПО, які перебувають поблизу лінії фронту, оскільки згідно з якісними інтерв'ю REACH на прифронтових територіях, ВПО часто залишаються поблизу свого постійного місця проживання з надією швидко повернутися, як тільки безпекова ситуація покращиться. Повторне переміщення також є поширеним явищем: 40% ВПО знову змінили населений пункт проживання після свого першого переміщення (MOM).

1.2. Фактори, що впливають на переміщення населення

Фактори, що спонукають до виїзду: переміщення населення в Україні в першу чергу обумовлене безпековими проблемами. 88% ВПО, які були переміщені лише один раз, зазначили, що головною причиною для виїзду є погіршення безпекової ситуації (MOM). Це підтверджується дослідженнями REACH, проведеними на прифронтових територіях: більшість жителів прифронтових населених пунктів, які були готові до евакуації, вже виїхали. Наразі ж евакуація відбувається переважно після виникнення серйозних загроз для безпеки, таких як пошкодження житла або посилення обстрілів.

Чинники повторного переміщення дещо відрізняються: хоча небезпека залишалася поширеним фактором, що спонукає до виїзду (41%), повторно переміщені ВПО частіше вказували на економічні фактори, такі як неможливість

отримувати дохід (18%) та відсутність доступного житла (16%) у населеному пункті, в який вони були переїхали спочатку. Така ситуація свідчить про те, що відсутність житла та підтримки у забезпеченні засобами до існування збільшує вразливість ВПО, які змушені повторно переїжджати у пошуках роботи або житла (MOM).

Фактори, що спонукають до прибуття ВПО: найчастіше згадуваними факторами, що впливають на рішення ВПО щодо місця проживання, є близькість до сім'ї або друзів (39%), сприятлива безпекова ситуація (21%), доступ до житла (14%) та можливості отримання доходу (11%, MOM). Доступ до засобів до існування або житла є другорядними факторами, що вказує на потребу в забезпеченні підтримки у цих сферах. Така підтримка має надаватися або (1) до переміщення, щоб ВПО могли завчасно планувати, куди переїжджати, або, що більш ймовірно, (2) після переміщення, оскільки попередні дослідження показали, що наявні соціальні зв'язки відіграють важливу роль у задоволенні потреб вразливих ВПО (MOM).

«У 2022 році був великий потік людей, близько 6000 осіб на день. Зараз потік значно сповільнився, відбувається хвилями, і евакуюються вже небагато людей. Це переважно ті, хто раніше не хотів виїжджати й залишився. [Вони виїжджають через] накази про евакуацію. [...] Це переважно маломобільні люди або люди похилого віку»,

– Представник місцевої організації, Запорізька область

II. Потреби переміщених осіб в Україні

2.1. Як потреби внутрішньо переміщених осіб відрізняються від потреб непереміщених осіб?

Виклики, з якими стикаються ВПО: ВПО стикаються зі значними проблемами у сфері захисту порівняно з непереміщеним населенням, причому проблеми із засобами до існування або доходами також залишаються поширеними. На запитання про головні виклики, з якими вони стикаються, ВПО найчастіше вказували на відсутність доходу або коштів, так само як і непереміщені особи. Близько третини ВПО повідомили, що головною проблемою для них є питання захисту, тоді як серед непереміщених осіб таких було 18%.

Це підтверджується балами CCIA REACH в секторі засобів до існування. CCIA – це комплексна методика, розроблена для визначення рівня секторальних потреб²: крайні рівні потреб у секторі засобів до існування мали 18% ВПО проти 11% непереміщених осіб, а крайні рівні потреб у секторі захисту мали 22% ВПО проти 11% непереміщених осіб. Різниця в балах CCIA у секторі захисту не обов'язково свідчить про існування гострих потреб, оскільки її можна пояснити високою концентрацією ВПО на прифронтових територіях: згідно з методикою CCIA, вищі бали нараховуються за близькість до лінії фронту. В інших секторах різниця у відсотках була незначною³ (REACH).

Таблиця 1. Найважливіша проблема, з якою стикається домогосподарство (n=8919, за статусом переміщення), MSNA, липень 2024 р.

	Переміщені (n=725)	Непереміщені (n=8194)
Відсутність оплачуваної роботи	33%	30%
Відсутність безпеки або захисту	31%	18%
Жодних	14%	36%

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ВРАЗЛИВІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

2.2. Потреби ВПО у секторі засобів до існування

Згідно з результатами якісних досліджень, **ВПО рідше повідомляли про офіційне працевлаштування порівняно з членами приймаючої громади**, причому більшість домогосподарств ВПО вказали, що основним джерелом доходу для них є державна соціальна допомога (REACH). Це підтверджується даними MSNA за 2024 рік: хоча як переміщені, так і непереміщені домогосподарства повідомляли, що основним джерелом доходу для них також є оплачувана робота, домогосподарства ВПО частіше зазначали, що покладаються на допомогу для ВПО (58%), інші державні соціальні виплати (28%) та випадкову або денну роботу (17%), ніж непереміщені домогосподарства (відповідно 0%, 13% та 16%). Дані опитування загального населення МОМ також підтвердили, що брак можливостей для забезпечення засобів до існування є третьою за поширеністю незадоволеною потребою у товарах та послугах серед ВПО (35%), що на 7 відсоткових пунктів більше, ніж серед непереміщеного населення.

Скорочення допомоги для ВПО: проблеми з забезпеченням засобів до існування, з якими стикаються ВПО, поглиблюються через зміни у виплатах допомоги для внутрішньо переміщених осіб, запроваджені у березні 2024 року (УВКБ ООН). Хоча 52% домогосподарств ВПО у 2024 році вказали, що допомога від уряду є основним джерелом доходу, така сама частка ВПО (52%) повідомила, що зазнала скорочення допомоги для ВПО (REACH)⁴. Попри те, що зміни були спрямовані на підвищення рівня працевлаштування працездатних ВПО, порівняння основних джерел доходів ВПО у період з липня 2024 року по січень 2025 року не виявило зростання частки домогосподарств ВПО, для яких заробітна плата є основним джерелом доходу. Це може свідчити про те, що ані готовність працювати, ані залежність від допомоги не були перешкодою для працевлаштування. Водночас це вказує на ризик втрати переміщеними домогосподарствами свого основного джерела доходу у разі припинення виплат, що призведе до виникнення гострих потреб (REACH).

Таблиця 2. Основні джерела доходу, зазначені домогосподарством, (n=8919, за статусом переміщення), MSNA, липень 2024 р.

	Переміщені (n=725)		Непереміщені (n=8194)	
	Лип.24	Січ.25	Лип.24	Січ.25
Оплачувана робота	58%	55%	56%	58%
Виплати ВПО	52%	53%	0%	2%

Перешкоди для працевлаштування: оскільки низький рівень зайнятості ВПО не можна пояснити відсутністю бажання працювати, було виявлено інші перешкоди:

- **Невідповідність між наявними вакансіями в приймаючих громадах та кваліфікацією ВПО.**
- **Низький рівень оплати праці** на доступних робочих місцях, який не відповідає очікуванням ВПО та не покриває значних витрат, зокрема на оренду житла.
- **Побоювання щодо призову** можуть стримувати чоловіків від реєстрації в центрах зайнятості або офіційного працевлаштування.
- Хоча ця проблема не є унікальною для ВПО (REACH), відсутність **підтримки у догляді за дітьми**, зокрема дитячих садків, зазначалась як перешкода для працевлаштування жінок та неповних сімей. Це особливо актуально, оскільки домогосподарства ВПО частіше, ніж загальне населення, очолюються жінками або є неповними сім'ями (REACH).

2.3. Житлові потреби ВПО

Переміщені домогосподарства набагато частіше повідомляли про оренду житла (67%) порівняно з непереміщеними (6%)⁵. Тому **значно більше переміщених домогосподарств називали оренду серед витрат (60%) порівняно з непереміщеними (6%)**. Середній розмір орендної плати, за їхніми словами, становив 5500 грн на місяць — це непосильне фінансове навантаження для більшості ВПО, враховуючи, що медіанний дохід на одну особу в домогосподарствах ВПО становить лише 6750 грн (REACH)⁶. Подальші якісні дослідження підтвердили, що орендоване житло для ВПО часто є фінансово недоступним, що іноді спонукає їх повертатися до небезпечних територій (REACH). Дані опитування загального населення МОМ також підтвердили, що відсутність доступу до житла є четвертою за поширеністю незадоволеною потребою у товарах та послугах серед ВПО (32%), що на 24 відсоткові пункти більше, ніж серед непереміщених осіб. Слід зазначити, що під час опитування загального населення була зафіксована географічна закономірність, згідно з якою **відсутність житла є більш вираженою в м. Києві та західних областях**.

«На жаль, гуманітарна допомога в західному регіоні скорочується. Я розумію потреби Сходу та Півдня, адже люди там живуть у зоні активних бойових дій. Але в нашому західному регіоні ми приймаємо людей з тимчасово окупованих територій, людей, які вже втомилися від вибухів, людей, чье житло було зруйноване або пошкоджене.

Вони приїжджають сюди з надією знайти хоч якусь безпеку. Але водночас, як показує статистика, більшість гуманітарної допомоги та організацій переміщуються на Схід і Південь. Це децю несправедливо стосовно тих людей, які переїхали сюди і не можуть розраховувати на таку ж підтримку».

– Представник місцевої ОГС, Івано-Франківська область

2.4. Правові потреби ВПО

ВПО частіше повідомляли про потребу в юридичній допомозі (30% порівняно з непереміщеними особами (11%)). Найчастіше ця допомога була потрібна для отримання компенсації за пошкоджене майно (14%) та оформлення документів на майно (6%). **Лише незначна частка ВПО зазначила, що їм була потрібна підтримка для оформлення виплат ВПО (8%, REACH)**, що свідчить про загальну ефективність чинної системи реєстрації. У прифронтових населених пунктах зафіксовані випадки, коли деякі чоловіки призовного віку неохоче евакуюються або реєструються як ВПО через побоювання, що це може призвести до їхнього призову. Це, ймовірно, вказує на те, що частина осіб, які мають право на статус ВПО, свідомо уникає реєстрації (REACH).

«Кількість жінок, які евакуюються, більша, оскільки чоловіки бояться виїжджати через мобілізацію».

– Представник місцевої організації, Запорізька область

III. Окремі вразливі групи серед переміщених осіб

3.1. Стать, вік, інвалідність, місцевість проживання, житлові умови та тривалість переміщення

ВПО не є єдиною, однорідною групою, вони охоплюють різні вразливі категорії населення. **Вразливість, спричинена переміщенням, перетинається з іншими чинниками, які її посилюють.** Тому важливо здійснювати дезагрегацію даних за потенційно ускладнюючими факторами, такими як стать, вік, наявність інвалідності, міська або сільська місцевість, а також тривалість переміщення, щоб краще зрозуміти, які саме ВПО можуть бути особливо вразливими.

Згідно з балами REACH в рамках застосування комплексної методики [ССІА](#), розробленої для оцінки рівнів мультисекторальних потреб на основі MSNA² 2024 року, **гендерна приналежність та місцевість проживання впливають на ймовірність того, що переміщені домогосподарства матимуть більш гострі мультисекторальні потреби.** Мультисекторальні потреби крайнього або крайнього+ рівня мають 72% одноосібних домогосподарств ВПО, очолюваних жінками, порівняно з 65% одноосібних домогосподарств ВПО, очолюваних чоловіками. Так само мультисекторальні потреби крайнього або крайнього+ рівня мають 72% сільських домогосподарств ВПО проти з 64% міських домогосподарств. Наявність у домогосподарстві осіб з оформленою інвалідністю не мала суттєвого впливу на рівень потреб. Водночас домогосподарства з літніми людьми рідше мали високі рівні потреб, ймовірно, через те, що вони частіше повідомляли про отримання допомоги за останні 3 місяці (58%) порівняно з домогосподарствами, які не мали літніх людей в своєму складі (48%) ([REACH](#)).

3.2. ВПО у місцях тимчасового проживання

Станом на грудень 2024 року у місцях тимчасового проживання (МТП) в Україні мешкали близько 79 000 внутрішньо переміщених осіб. Хоча ці ВПО складають невелику групу населення, вони часто мають комплексні потреби і є особливо вразливими ([REACH](#)). **У місцях тимчасового проживання переважають вразливі групи населення.** У 90% МТП повідомлялося про присутність літніх жінок, у 81% – літніх чоловіків, а у 71% – людей з інвалідністю. Ці групи населення часто мають потребу в спеціалізованій медичній допомозі та доступній інфраструктурі ([REACH](#)).

Попри ці виклики, місця тимчасового проживання часто не отримують достатньої підтримки:

- Хоча майже всі мешканці (90%) проживають тут тривалий час (понад 1,5 року), **значна частина місць тимчасового проживання має проблеми або не має необхідного обладнання та інфраструктури**, що робить їх непридатними у нинішньому стані для середньо- або довгострокового проживання. Зокрема, 49% місць тимчасового проживання є недостатньо доступними для людей з інвалідністю, причому у 65% МТП укриття не пристосовані для людей з інвалідністю, а в 13% — укриття взагалі відсутні, що робить мешканців особливо вразливими до безпеки. Проблеми часто мають локальний характер, що вимагає індивідуального підходу до покращення умов і проведення ремонтів ([REACH](#)).

Рисунок 1. Частка переміщених домогосподарств з крайнім або крайнім+ балом ССІА, за індивідуальними характеристиками (n=8919)

- Попри те, що три чверті місць тимчасового проживання (77%) потребують певного ремонту або оновлення, лише 16% керівників МТП повідомили про отримання допомоги протягом останніх трьох місяців, що свідчить про прогалини у наданні допомоги на забезпечення відповідних житлових умов. Щодо інших видів отриманої допомоги, близько половини (51%) керівників МТП повідомили про надання гуманітарної допомоги в їхніх МТП за місяць до збору даних. Найчастіше надавались засоби для прибирання, засоби гігієни та продукти харчування. Однак, за повідомленнями, МТП розташовані на Сході та Півночі країни, отримували допомогу рідше, ніж в інших регіонах: 78% місць тимчасового проживання у Сумській, 72% у Дніпропетровській та 71% у Донецькій областях не отримували гуманітарної допомоги протягом 30 днів до збору даних ([REACH](#)). Така ситуація може бути пов'язана з небажанням гуманітарних організацій надавати допомогу МТП, розташованим поблизу лінії фронту.
- Більшість МТП (63%) отримують від уряду України підтримку на покриття поточних витрат, лише деякі МТП (13%) стягують плату з мешканців та незначна частка (4%) покладається на гуманітарні організації. Згідно з отриманими даними, 15% МТП не отримують жодної компенсації для покриття своїх поточних витрат. **Це порушує питання про необхідність забезпечення сталого фінансування**, щоб не лише підтримувати функціонування місць тимчасового проживання, а й покривати витрати на необхідний ремонт та покращення умов, особливо з огляду на те, що люди, які проживають у МТП, часто не мають інших альтернатив ([REACH](#)).

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ВРАЗЛИВІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Мешканці часто не можуть покинути місця тимчасового проживання через брак грошей. **Найчастіше згадуваною перешкодою для виїзду з МТП була висока вартість орендної плати** (72% мешканців), внаслідок чого 88% респондентів повідомили про намір залишитися в МТП в середньо- та довгостроковій перспективі. Інші особисті фактори згадувалися рідше, наприклад, невизначеність щодо рішення про переїзд (30%, [REACH](#)).

Вразливі ВПО, які проживають в МТП і не можуть працювати через вік або інвалідність або знайти джерела доходу, що покриватимуть їхні витрати, будуть і надалі потребувати підтримки у вигляді перенаправлення для отримання відповідних послуг або видів допомоги.

3.2. Вразливість в секторі засобів до існування

Раніше було встановлено, що потреби у засобах до існування особливо поширені серед переміщених домогосподарств. Однак не всі домогосподарства мають однаково виражені потреби:

- **Відсутність доходу або грошових коштів** була основною проблемою, з якою стикаються **одноосібні домогосподарства, очолювані жінками, сільські домогосподарства, люди, які проживають у МТП або безкоштовно у родичів або друзів, а також домогосподарства з безробітними особами працездатного віку** ([REACH](#)).
- **Для одноосібних домогосподарств, очолюваних жінками, відсутність доходу або грошових коштів, ймовірно, зумовлена раніше згаданою проблемою відсутності допомоги у догляді за дітьми**, що є перешкодою для працевлаштування. Тому підтримка у догляді за дітьми є ефективним способом сприяння працевлаштуванню внутрішньо переміщених осіб, а також, загалом, і всього населення.
- Наявність у домогосподарстві **літніх людей, людей з інвалідністю, тривалість переміщення або відстань від лінії фронту, схоже, не вплинули** на частку переміщених домогосподарств, які зазначили, що **відсутність доходу або грошових коштів є їхньою головною проблемою**. Ймовірно, це свідчить про потреби ВПО у секторі засобів до існування незалежно від їхнього місцезнаходження та тривалості переміщення ([REACH](#)). Водночас ми не можемо зробити остаточних висновків щодо тривалості переміщення через невелику вибірку нещодавно переміщених домогосподарств (лише 51 опитане домогосподарство ВПО було переміщене за шість місяців до збору даних).

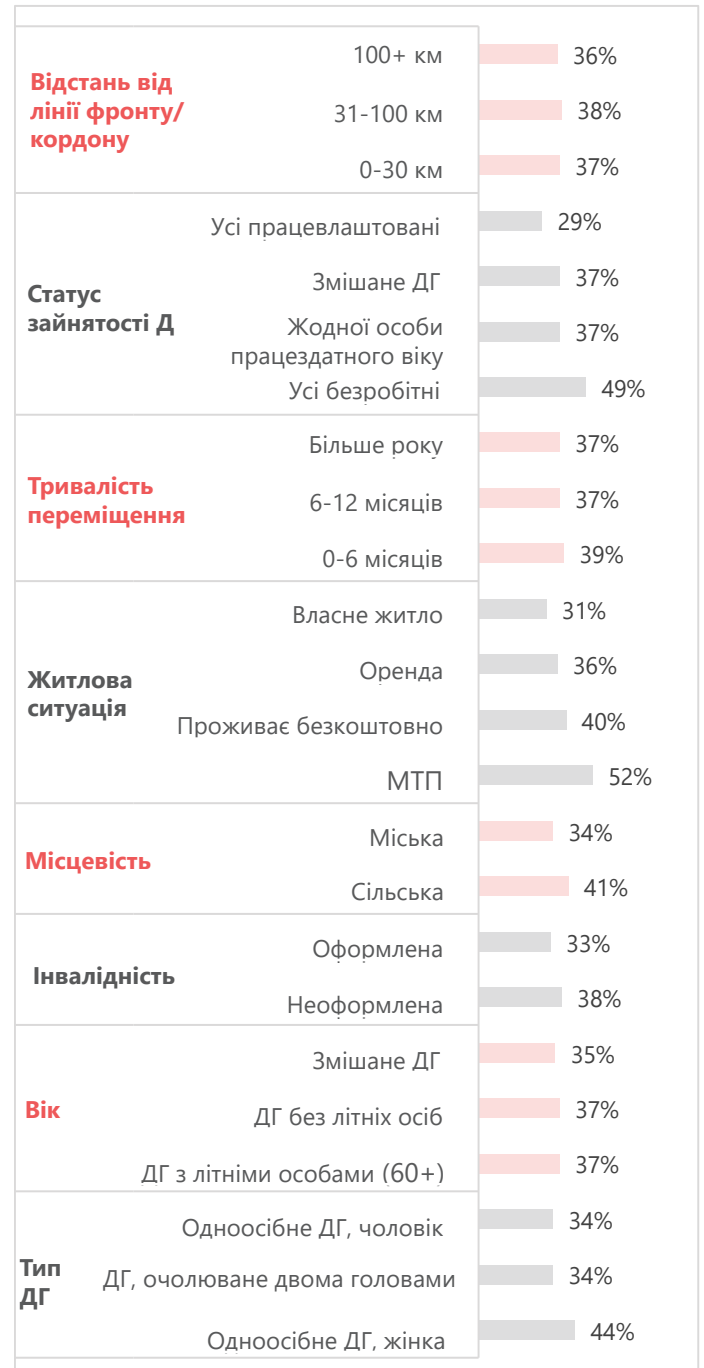
Ці відмінності відповідають раніше зафіксованим тенденціям серед загального населення: можливості для забезпечення засобів до існування є більш обмеженими в сільській місцевості ([REACH](#)). Водночас міські домогосподарства, як правило, частіше стикаються із загрозами безпеці, такими як ракетні та дронові атаки.

Отже, хоча переміщені домогосподарства загалом є більш вразливими, ніж непереміщені, характер вразливостей у секторі засобів до існування серед ВПО збігається з тими, що спостерігаються серед загального населення.

«Здебільшого категорії населення, які залишаються в місцях тимчасового проживання, – це люди з інвалідністю, люди похилого віку та ті, хто не в змозі самостійно працювати, орендувати та оплачувати житло, забезпечувати свої основні потреби, харчуватися та отримувати медичну допомогу».

– Представник місцевої організації, Запорізька область

Рисунок 2. Частка переміщених домогосподарств, яка вказала, що основною проблемою є брак доходу або грошових коштів, за індивідуальними характеристиками (n=8919)

Додаткова інформація

REACH відстежує та регулярно доповідає про профіль та потреби переміщених осіб у рамках інших своїх дослідницьких циклів. Партнерам, які зацікавлені у подальшому аналізі щодо внутрішньо переміщених осіб, тенденцій переміщення та довгострокових рішень, пропонується ознайомитися з наступними ресурсами:

Спроможності та виклики рад ВПО – звіт

Мониторинг місць тимчасового проживання – інтерактивна інформаційна панель

Небезпечне повернення до прифронтових територій – звіт

Unsafety returns: what makes refugees return to Ukraine and settle in the frontline areas of the country?
Longitudinal Survey of Ukrainian Returnees, Round 28 – August 2024

SUMMARY OF KEY FINDINGS

- Over three years of conflict, many surveyed refugees have returned to Ukraine, with a striking proportion settling in the frontline areas. Within the IMPACT longitudinal study monitoring the situation of Ukrainian refugees, a 2024, among all surveyed returnees to Ukraine, 27% have settled in frontline areas, usually in their original or within the same oblast. Notably, 5% of returnees now reside in frontline areas where active hostilities are on the ground.
- Family reunification was reported as the main reason for return, particularly among respondents who return to the frontline areas of Ukraine (52%). The majority (71%) of respondents in frontline areas, who expect family separation, were able to reunite with their family members upon return, particularly with partners (52 parents (7%), driven by emotional reasons or caregiving needs. However, returning closer to the frontline – separations: 8% of these respondents left their mostly adult children abroad, making up 46% of all family a that occurred upon returning to frontline areas.
- Employment stood at 62% among respondents, who returned to frontline areas, and remained an important starting, with many requiring their pre-displacement roles. Though broader challenges related to childcare labour conditions persist. Unlike refugees abroad, who often face professional downgrading, returnees to I areas have largely maintained employment profiles aligned with their qualifications. However, managerial e this group have declined from 12% to 7%, and 29% of former sales and service workers remain unemployed possible disruptions in local labour markets near the frontline. In these areas, schools mostly operate online safety concerns, additionally limiting work opportunities for parents and, especially, single caregivers hours (84 with one adult and one or more children aged up to 18), who emphasise the need for offline schooling, support, or flexible working arrangements to mitigate this barrier.
- Over the past year, the livelihood situation has worsened for all returnees to Ukraine, with those returning to frontline areas have been one of the hardest hit. Half (50%) of all surveyed returnees to Ukraine have adopted mechanisms, and 23% have reduced food consumption due to insufficient income – figures that have risen to these levels during 2023-2024. Still, refugees returning to frontline areas were more likely to report reduced spending on essential items due to insufficient income (58%) compared to those returning to safer areas (4 higher self-reported acute needs (57% compared to 46%).
- Worsening safety conditions over 2024, drive growing uncertainty among movement intentions of returnees returning to frontline areas. Since late 2023, improved safety has been cited far less frequently as a reason returning (dropping to 5%), while socioeconomic factors – such as access to medical services (13%), education and financial strain abroad (9%) – have become more prominent. Simultaneously, uncertainty about risen sharply, increasing to 30% by August 2024 from 19% in February, reflecting the persistent instability o conditions. These findings underscore the urgent need for improved safety measures and infrastructure to returnees' living conditions and ensure sustainable reintegration.

Методологія та обмеження

Цей аналіз ґрунтується на даних, зібраних під час попередніх досліджень REACH: [Мониторинг місць тимчасового проживання](#) (грудень 2024 р.); [Швидка оцінка потреб](#) (2025 р.), [Оцінка мультисекторальних потреб](#) (серпень 2024 р.), а також на вторинних даних, отриманих від гуманітарних організацій, що працюють в Україні, зокрема [Опитування загального населення MOM](#) (квітень 2025 р.). Щодо дослідження MSNA, з метою порівняння ВПО та непереміщеного населення, аналізу балів CCIA² та дезагрегації за новими критеріями, було використано [набір даних про загальне населення](#). Для переміщеного населення результати є індикативними. Дані інших досліджень REACH (проведених за допомогою обговорень у фокус-групах та інтерв'ю з ключовими інформантами) також є індикативними.

Кінцеві примітки

¹ Прифронтові області визначаються урядом України і станом на липень 2025 року [включають](#) Чернігівську, Дніпропетровську, Харківську, Херсонську, Луганську, Миколаївську, Сумську та Запорізьку області.

² **Контекстуалізований аналіз складених індикаторів** (CCIA) — це розроблена організацією REACH методика, яка застосовується лише до українського контексту. Вона визначає масштаб і комплексність гуманітарних потреб у всіх секторах за допомогою складених секторальних балів. Аналіз потреб здійснюється в наступних секторах: освіта, продовольча безпека, охорона здоров'я, засоби до існування, захист, житло та непродовольчі товари (НПТ) і водопостачання, санітарія та гігієна (ВСГ). CCIA дозволяє класифікувати домогосподарства за рівнем вираженості їхніх потреб відповідно до п'яти категорій: відсутні/незначні (1), значні (2), гострі (3), крайні (4) та крайні+ (4+). Рівень вираженості секторальних потреб домогосподарств визначається за допомогою складеного індикатора для кожного сектора. Остаточний бал CCIA визначається для кожного домогосподарства на основі найвищого секторального бала.

³ Відсутність відмінностей в інших секторальних потребах можна частково пояснити тим, що останнім часом ВПО набагато частіше повідомляють про отримання допомоги,

ніж непереміщені особи. 22% переміщених домогосподарств повідомили, що отримали допомогу протягом 30 днів до збору даних (3% непереміщених домогосподарств), ще 23% отримали допомогу за 1-3 місяці до збору даних (4% непереміщених домогосподарств, [REACH](#)).

⁴ У вересні 2024 року, за підрахунками MOM, «майже дві п'яті частини (39%) ВПО повідомили про втрату допомоги після внесення змін до закону в березні 2024 року» ([MOM](#)). Різницю між показниками MOM та REACH можна пояснити різними одиницями аналізу: MOM опитувала окремих осіб і звітувала про втрату допомоги ВПО на індивідуальному рівні, тоді як REACH опитувала домогосподарства і фіксувала втрату виплат будь-яким членом домогосподарства (навіть якщо інші члени домогосподарства продовжували отримувати допомогу ВПО).

⁵ Так само переміщені домогосподарства набагато частіше повідомляли про те, що проживають безкоштовно у родичів або друзів (26%) порівняно з непереміщеними домогосподарствами (2%). Водночас попри таку менш стабільну форму проживання, переміщені домогосподарства, які проживають безкоштовно, не вказували на ризик виселення частіше (10%), ніж переміщені домогосподарства, які мають власне житло (7%) або орендують житло (12%).

⁶ Для довідки: медіанний дохід непереміщених домогосподарств становив 6350 грн.

Бриф опубліковано за підтримки:

